קוראים יקרים,

בשבועיים האחרונים השתתפתי בשני כנסים בינלאומיים אשר אפשרו לי למלא מצברים בגאווה לאומית. בכנס רב משתתפים, Gait and Posture, שהתקיים בנורבגיה היו כ-25 משתתפים מישראל שהציגו מגוון עבודות בתחום ההערכה והטיפול בבעיות שיווי משקל והליכה. אחד המאפיינים המשותפים למרבית העבודות שהוצגו בכנס (ולא רק בעבודות מישראל) היה השימוש המושכל בטכנולוגיה לצורכי הערכה וטיפול, כאשר הטכנולוגיות נעו בין אמצעים פשוטים יחסית, כגון מצלמת וידאו בית‌ית פשוטה, למורכבים יותר, כגון מערכת Vicon לניטור תנועה במרחב. הכנס השני, New Frontiers in Rehabilitation: Technologies and Practice, אורגן בחסות השגרירות האיטלקית בישראל, על ידי פרופ' אלי כרמלי ודר' מיכל כץ-לוירר מהחוג לפיזיותרפיה באוניברסיטת ת"א. כמחצית מההרצאות בכנס זה הועברו על ידי האורחים מאיטליה והשאר עלי ידי מרצים מהארץ. כל ההרצאות התמקדו בפיתוחים טכנולוגיים לצורכי שיקום מטופלים. הגאווה הלאומית שחשתי נבעה לא רק מהרצאות המרתקות של הנציגים הישראליים, אלא דווקא מההרצאות האורחים מאיטליה שאומנם הציגו פיתוחים בתחום השיקום מאיטליה, אך לא יכלו שלא לציין פיתוחים חשובים שהגיעו דווקא מארצנו הקטנה! בין הפיתוחים הישראליים שצוינו בכנס היו, רובוט לאימון גפה עליונה, מערכת גירויים חשמליים פונקציונליים לשיפור הליכה של חולים עם מחלות נירולוגיות, מערכת מציאות מדומה שפותחה על ידי שני פיזיותרפיסטים ישראליים להערכה ושיקום תפקודים מוטוריים וקוגניטיביים ועוד!!

לא לחינם מכונה ישראל "מדינת הסטארט-אפ"[1]. שימוש בטכנולוגיה מתקדמת כבר שנים רבות אינו נחלת מעטים בישראל, וישראל מצטיינת בפיתוחים טכנולוגיים, כאשר לא מעט מהם קשורים לרפואה בכלל ולשיקום בפרט. לנוכח הצלחות אלו נשאלת השאלה, מדוע בכל הנוגע לשימוש בטכנולוגיה, מכון פיזיותרפיה ממוצע בארץ נראה כמעט בדיוק **כפי שהיה נראה לפני שלושים שנה!** לשמחתנו יש אומנם שינויים קלים, כמו מיטות חשמליות בחלק מהמכונים, מחשבים שמאפשרים תיעוד הטיפול ואפילו שאלון תפקודי ממוחשב למילוי עצמי על ידי המטופלים. אך האם ניתן להסתפק באלו, שעה שמרבית מכוני הפיזיותרפיה מצוידים פחות מאשר כל מכון כושר שכונתי קטן?

הסיבות למצב זה אינן ברורות או חד משמעיות. יש הטוענים כי הגורם הוא בעיקרו כלכלי. אכן, טכנולוגיה מתקדמת עולה כסף. אבל בפינת מכוני פיזיותרפיה לא מעטים נמצא מכשיר ביופידבק משוכלל. כששואלים פיזיותרפיסטים במכון למה הוא לא בשימוש, התשובה המקובלת היא שביופידבק הוא בסל הבריאות רק עבור שיקום אורוגניקולוגי. שאלתי היא, האם אנחנו משתמשים בטרבנד (theraband) לתרגול בגלל שזה בסל הבריאות? איך קשור סל הבריאות לנכונות שלנו להשתמש במכשיר שכבר נמצא במכון, אשר ניתן באמצעותו להראות למטופל איך להפעיל נכון יותר וחזק יותר את השריר? אם אנחנו נמנעים להשתמש בטכנולוגיה שכבר נמצאת במכון (וביופידבק הוא רק דוגמא ומשל), מה הפלא שאנו כמעט ולא יוזמים הכנסת ציוד טכנולוגי חדש למכון?

טענה מקובלת נוספת היא ש"אנחנו הפיזיותרפיסטים מאמינים בעבודת הידיים". אך למשל, כאשר מטרת הטיפול לשפר את שיווי המשקל של הקשיש, מדוע העמדתו בפינה (שלא ייפול) ומשחק מסירות עם כדור, עדיפים על העמדתו מול מסך טלביזיה גדול למשחק מאתגר שיווי משקל במציאות מדומה, כשהמטפל משתמש בידיו להכוונה ולשמירה על המטופל? מדוע מדידת טווחים באמצעות גניומטר עדיפה על מדידה באמצעות אינקלינומטר, הנמצא היום בכל פלפון חכם שבארנקנו? אכן, מגע היד הוא חיוני! אך מחובתנו כפיזיותרפיסטים לאמץ את שיטות העבודה הטובות, האמינות והיעילות ביותר, ולעתים זה מצריך גם שימוש בטכנולוגיה מתקדמת. שימוש מושכל בטכנולוגיה לא יבטל את הצורך במגע ידיים, אבל יאפשר לנו לשרת את המטופלים טוב יותר במעט הזמן המוקצב להם במערכת הבריאות.

לפני כ-20 שנה סיפרתי לילדי כי בזמנו (לפני שנות דור ☺) כשהייתי סטודנטית באוניברסיטה, המחשב היה בגודל אולם אירועים ממוצע. בני שאל אז בפליאה רבה, אז איך הכנסת אותו הביתה? כמובן שהיום זו שאלה טיפשית. השאלה המתאימה יותר היא, איך אני מכניסה אותו לארנק! הפלאפון שלנו היום עושה הרבה יותר מאשר אותו מחשב ענק, ומי מאיתנו מוכן לוותר על פיתוח טכנולוגי זה בחיי היום יום שלנו? כיצד אם כן, כפיזיותרפיסטים, אנחנו מרשים לעצמנו לוותר על השימוש באמצעים טכנולוגיים? כפי שתיארתי, התשובה לכך אינה פשוטה. אך חובה עלינו להתמודד עם השאלה כדי להביא לשינוי הרצוי.

מקורות

1. דן סינור, שאול זניגר (2011) "מדינת הסטארט-אפ: מנוע הצמיחה הכלכלי של ישראל", הוצאת מטר, תל אביב

בברכה,

פרופ' יוכבד (יוכי) לויפר

עורכת ראשית